

Ο ΓΥΡΟΣ ΤΩΝ ΩΡΩΝ

ΚΩΜΩΔΙΑ

ΑΛΛΗΣ ΣΚΗΝΗΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΡΟΛΟΓΟ

Του μεγάλου μας Ψυχάρη.

«Η σκηνή άπάνω από σύννεφα. Τσαντήρια άνάγια στην-
μύκη. Οι άρχαιοι θεοί έπισημάτι τώρα των συνήφων καρ-
ποδόντων τα σκηνιά. Άλλοι άλυσοδόνουν τις άρκουδες και
εις μαίμοδες τους, άλλοι ξεφορτώνουν τα τεράστια άλόγατά
τους. Όχλαλοή πολλή. Φωνές αναμμένες τελώριες όλόγυρα.
Ό "Ηφαιστος άλλού, στήνει το πρόχειρο άργαστήρι του. Σε
κάποιο σύννεφο άπόψηλο κι' έπόμερο, ένα τσαντήρι μοναχι-
κό—το τσαντήρι των Μοιρών, είναι σημένο. Ένας άργαλιός
σημένος δξωθέ του. Οι τρεις Μοίρες ύφαινον σπουδαχτιές.

Σ Κ Η Ν Η Α'.

ΣΤΡΟΦΗ

- ΑΤΡΟΠΟΣ** Βιάσου, κυρά Κλωθοῦ,
Στιγμή νά μή μᾶς φύγει.
"Ομοια θνητοῦ ἢ θεοῦ
Εἶν' ἡ ζωὴ του δλίγη.
- ΔΑΧΕΣΙΣ** Εἶν' τὸ πανὶ ποῦ ὑφαίνουμε
"Ἡ ἴδια ἢ Αἰωνιότητα.
Εἶν' οἱ θεοὶ πῶς ἄνθρωποι,
τὰ πάντα ματαιότης.
- ΚΛΩΘΩ** Φέρτε μου τὸ ἄλλο νῆμα
Ν' ἀνοίξω ἐν' ἄλλο μνῆμα
Εἶν' οἱ κλωστὲς αὐτὲς
Τῶν ὄντων οἱ ζωές.
- ΑΤΡΟΠΟΣ** Βιάσου, κυρά Κλωθοῦ,
Στιγμή νά μή μᾶς φύγει,
Τοῦ δέντρον ὡς καὶ τοῦ ἀνθιοῦ
Εἶν' ἡ ζωὴ του δλίγη.
- ΔΑΧΕΣΙΣ** "Ενάντιοι' σῶν θεῶν
Τῆ βούληση ὄλο πᾶμε,
Στὰ χέρια μας κρατᾶμε
Τῆ μοῖρα τῶν ἐθνῶν.
- ΚΛΩΘΩ** Μακρὸ τὸ σάβανό σου,
"Ελλάδα, καὶ πλατύ,
"Απὸ τοῦ Αἰγαίου τὰ κύμα
Στοῦ Αἵμου τὴν κορφή.
- ΑΤΡΟΠΟΣ** "Απὸ τὰ μνήματά σου,
Μὲς στὰ συντρίμματά σου

ΨΥΧΑΡΗΣ

Η ΑΡΡΩΣΤΗ ΔΟΥΛΑ

«Εγὼ θαρρῶ πὼς ὁ κ. Σεβιλᾶς, ποὺ τὸν ἀνταμώνει
καθεμερινὰ στὸ νοσοκομεῖο, τοῦ ζηγᾶ πολλά πράματα,
κ' ἔτσι δι' χρειάζεται. Χρειάστηκε κατό-
πι, μὰ δὲν τὸ βλέπανε ἀκόμη, ὅσο κι ἂν ἔξακολου-
θοῦσε ἡ κούραση. Ἄπὸ τις ἐνιαὶ χτὲς τὸ βράδι ἔ-
σβυσα τὸ φῶς κ' εἶμουνε πολὺ κουρασμένη. Ἄπο-
κοιμήθηκα στὶς δεκάμιση Πέρασα καλὴ νύχτα, καὶ
ξύπνησα πάλι λιγάκι κουρασμένη. Προγεμάτισα
πολὺ καλὰ κ' εἶπειτα κοιμήθηκα ξανά ὡς τις τρεῖς
καὶ τέταρτο, μὲ τὸ παράθυρο ἀνοιχτὸ καὶ τοὺς μπερ-
τέδες σφαλογιμένους. Νὰ σὰς πῶ, δὲ μοῦ ἔστρεξε νὰ
σηκωθῶ· τί τὰ θέλετε, ἀφοῦ εἶμαι ἀφανισμένη καὶ
στὸ κρεβάτι, ὅτι σηκώνουμαι καὶ ντύνουμαι, ἀκό-

*) Ἡ ἀρχὴ τοῦ στὸ 228 φύλλο.

Μιά μέρα ἕνας λαὸς
Θενάβγει θαλαχτός.

ΔΑΧΕΣΙΣ "Ἡ Ἱστορία κίφος,
"Εμπρός ἐν' ἡ ζωὴ,
"Ανάθεμα στὸ δόσκαλο,
Χαρὰ στὸν ποιητή.

ΟΛΕΣ ΜΑΖΙ Εἶν' τὸ πανὶ ποῦ ὑφαίνουμε
"Ἡ ἴδια ἢ Αἰωνιότητα,
Εἶν' οἱ θεοὶ πῶς ἄνθρωποι
Τὰ πάντα ματαιότης.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ

ΟΛΕΣ ΜΑΖΙ

Άδερμοὶ καὶ πούλιες
Κι' ἀστερισμοὶ κρυφοί,
Πρῶτοι, δεῦτεροι, τρίτοι
Καὶ ἔβδομοι οὐρανοί,
Αἰώνια παραμύθια
Κι' ἀθάνατα νερά,
Μεγάλοι βασιλιάδες
Καὶ δράματα σκληρὰ,
Γνεμένα μὲ τὴν τάξη
"Ανήλιαστα μαλλιὰ,
Νήματα μὲ τὴ ρόκα
Στριμένα μὰ χαρὰ,
Σὲ μαγικὰ καρτέλια
Φειδοκουλουριαστά,
Σαῖτα μου χαδιάρια,
Σαῖτα μου ναζοῦ,
Καμαρωτὴ νυφοῦλα
Τοῦ ρήγα τοῦ ἀργαλιοῦ,
Παννὶ μ' ἑπτὰ οὐρανοῦς,
Παννὶ μ' ἀδερμινούς,
Παννὶ μ' ἑπτὰ ἀστραπές,
Μὲ πίκρες, μὲ χαρές,
"Απ' τὸ πουρνὸ ὡς τὸ βράδι
Τὸ φῶς μὲ τὸ σκοτάδι
"Υφανε νὰ τυλίξουμε
Τὸν ἄπειρο τὸ θόλο,
"Υφανε νὰ τυλίξουμε
Γερά τὸ Σύμπαν ὄλο.

ΣΤΡΟΦΗ

ΑΤΡΟΠΟΣ Βιάσου, κυρά Κλωθοῦ
Στιγμή νά μή μᾶς φύγει

Τοῦ ἀρέντη ὡς τοῦ φτωχοῦ
Εἶν' ἡ ζωὴ του δλίγη

ΚΛΩΘΩ Φέρτε μου τὸ ἄλλο νῆμα
Ν' ἀνοίξω κι' ἄλλο μνῆμα
Εἶν' οἱ κλωστὲς αὐτὲς
Τῶν ὄντων οἱ ζωές

ΔΑΧΕΣΙΣ Εἶν' τὸ πανὶ ποῦ ὑφαίνουμε
"Ἡ ἴδια ἢ αἰωνιότητα,
Εἶν' οἱ θεοὶ πῶς ἄνθρωποι,
Τὰ πάντα ματαιότης.

Σ Κ Η Ν Η Β'.

ἩΦΑΙΣΤΟΣ (ἔσιωρ' ἀπὸ βουβὴ σκηνοῦλα).

Κάθε μου αἰσθηση νεκρή...
Σιδερένια μουσικὴ
Δὲ μοῦ τὸ ξυπνᾶς τὸν πόθο,

Τοῦ ἄδικου μόνο ἡ φωνὴ
Βραχνερὴ καὶ στήν ψυχὴ
"Εναν Καίκασο ὄλο νοιῶθω.

ΚΑΠΟΙΕΣ ΘΕΕΣ

Πλάσματα τῆς φαντασίας
Τῶν θνητῶν ὀϊμένα,
"Ανεβαίνουμε σὲ ἔψη
Τρισυμοζοριμένα.

Τῆ ζωὴ τῶν ιδεῶν τους
Ζοῦμε καὶ περνοῦμε,
"Ονειρα μέσα στοῦ σκοτοῦ
Τὰ νερά κλοῦμε.

"Οσο τὸ "Άγνωστο στὸ Σύμπαν
Εἶναι βασιλιάς,
"Ανθρωπε, θεοὺς αἰώνια
Πλάθε ὡς ἀγαπᾶς.

"Οσο κυβερνοῦν τὸν κόσμον
"Απιαστα μυστήρια,
"Ω θεοὶ μου, ἀλλήτρωτ' εἰστε
"Απὸ τὰ μαρτύρια.

ΚΑΠΟΙΟΙ ΘΕΟΙ

Μιά χοίφτα χῶμα δὲν εὐρέθηκε
Νὰ μᾶς σκεπάσει πεθαμένους
Κι' ὅμως, Γαλήνη, δὲν ἀρνήθηκες
Μιά σου στιγμὴ σὲ κολασμένους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΒ'.

Νὰ κανονίζουμε καὶ τὸ φῶς.

ΥΓΙΑ
ΖΩΗ
ΑΓΑΠΗ
ΧΑΡΑ
ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ
ΑΛΗΘΕΙΑ
ΕΙΡΗΝΗ

Καὶ ΦΩΣ, ψιθυρίζε μέσα του ὁ "Αντρέας, ἐνῶ
γοργὰ ἔτρεχε τὸ τραῖνο πρὸς τὸ Μπ. Ξεκίνησε ὁ "Αν-
τρέας ἀπὸ τὸ Παρίσι πρῶτ' πρῶτ' τῆ δευτέρα, πρώτη
τοῦ Γενάρη. Καὶ γιὰτὶ τάχα; Γιὰ νὰ φτάσῃ τὸ
βράδι κι' ἔτσι νὰ μὴν ἀρχίσῃ τὴν πρωτοχρονιά μο-
ναχὴ τῆς ἡ Κατινούλα. Τί δὲ στοχαζότανε ὁ καημέ-
νος, ἀπὸ τὸν πόθο του νὰ μὴν τὴν παραπικραίνῃ ὁ
μισμός; Στὸ Παρίσι, τὴν πρωτοχρονιά, πρὶν ἀπὸ
τοὺς ἄλλους ἔμπαινε πάντα ἡ Κατινούλα, νὰ τοῦ φέ-
ρῃ τὸ τσάι καὶ τῆς ἔδινε κάτι γιὰ τὰ τήθασιατικά
της, γιὰτὶ στὴ Γαλλία δὲν τὰ δίνουνε τοῦ "Αη Βα-
σίλη. Τῆς ἔλεγε καὶ λόγια καλὰ τῆς πιστῆς του

μη πῶ ἀφανισμένη. Κ' ἔτσι δὲν μπόρεσα νὰ βγῶ πε-
ρίπατο λιγάκι, ὅπως τόλπιζα ἔχτις. Ἡ θερμοκρασία
μου τὸ πρῶτ', 36°9 καὶ τὸ βράδι 38°6 ἀχαμνή. Κι
ὡς τόσο μὲ τὴν ὑπερβολικὴ μου τὴν κούραση, πρό-
σμενα καλῆτερη θερμοκρασία. Ὁ γιατρός ποῦ ἤρθε
στὶς πεντέμιση, μοῦ λείει πὼς μὲ τὴν κούραση δὲν
κατεβαίνει πάντα τὸ θερμόμετρο, καὶ πὼς δὲν τοῦ
ἀρέσει νὰ μὲ βλέπῃ ἔτσι κουρασμένη, μὰ πὼς ἀπὸ τὴν
ἔλλειψη τοῦ ὕπνου, τὶς τελεφταῖες νύχτες, κάμποσα
ξηγιοῦνται. Τώρα ποῦ κουβεντιάζω μαζί σας, ἀλή-
θεια ξεκουράζουμαι.»

Ἡ ξεκούραση ὅμως πολὺ δὲ βάσταξε· ἡ νύχτα
ἤσυχη, μὰ χωρὶς ὕπνο· τὴν κεριακὴ, τριάντα μιά,
πάλι μεγάλη κούραση, ὄρεξη ἔτσι κ' ἔτσι, θερμο-
κρασία 37°—37°8. Μ' ἕνα λόγο, ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ
ἤρθε στὸ Μπ... καὶ τὴ βραδιογραφούσανε, ἡ κούραση
ἀθγάτιζε, ἀρχίζε νὰ τῆς κόβεται καὶ ὄρεξη καὶ ὕ-
πνος, τῆς κόστιζε νὰ σηκωθῇ κι ἀδυνατίζε στὸ κρεβ-
βάτι, ἄφησε ποῦ τὴν παραδέρνανε κι ἀγνωστοί πό-
νοι. Ὁ "Αντρέας τὰ νόμιζε ὅλα περαστικά, ἐπειδὴ
σὲ δυὸ μέρες ἔμελλε μὲ τὰ μάτια του νὰ δῇ τὰ θά-
ματα ποῦ κάνει τὸ φῶς.

Νοτιάδες μιά βραδιά μᾶς ἄρπαξαν
Μὲ τὰ σκελετωμένα χέρια
Κι' ἀπὸ τὸν Ὀλυμπο στὰ σύννεφα
Μᾶς τίναξαν μὲ τ' ἀγριοκαίρια.

Μὲς στὴ θολούρα καὶ στὴν καταχνιά
Μᾶς βαρεθῆκανε τὰ χρόνια,
Στήνουμε ἄλλοι μᾶς καὶ ξεστήνουμε
Τσαντήρια τῆς στυγμῆς αἰώνια.

Ἄθᾶντοι τοῦ Ὀλυμπο κάποτε,
Ἄθᾶντοι τώρα ἀπογιγάνοι,
Ὅντε ἡ Ζωὴ πιά δὲν ἀγγίζει μᾶς,
Ὅντε κι' ὁ Θάνατος μᾶς φτάνει.

ΗΦΑΙΣΤΟΣ

Πᾶν' οἱ κόποι μου χαμένοι
Λύγα βέργα, δὲ λυγᾶς,
Εἶν' τὸ χέρι μου δεμένο
Ἄπ' τὰ μάγια τῆς Σωθιάς.

Ὅντ' ἀσπίδες πιά δὲν ἔχεις,
Γιὲ τοῦ Κρόνου νὰ βροτᾶς,
Νὰ βροντᾶς νὰ μπουμπουνίζεις
Καὶ τὸν κόσμον νὰ χιλᾶς.

Ὅντε κερανοὺς στὸ χέρι
Τὸ ἀργισμένο νὰ κρατᾶς,
Τῶν ἀπίστων σου τὸ ἀσκέρι
Φονικά νὰν τὸ χτυπᾶς.

Πᾶν' οἱ κόποι μου χαμένοι
Κι' εἶμαι ἀνάπειρος χαλκιάς,
Εἶν' τὸ χέρι μου δεμένο
Ἄπ' τὰ μάγια τῆς Σωθιάς.

Ἄρη, πᾶνε τὰ κοντάρια
Γιὰ πολέμους τρωϊκοὺς,
Πᾶν' Ἀπόλλωνα, τ' ἀμάξια
Γιὰ τοὺς γέροντας τοὺς ψηλοῦς.

Πᾶν' οἱ ζῶνες, Ἄφροδίτη,
Μὲ τοὺς πόθους, τίς γητεῖες,
Ὅπου Πάρηδες πλανοῦσες
Γιὰ βασίλισσες μ' αὐτές.

Πᾶν' οἱ κόποι μου χαμένοι,
Σίδερο γιὰ δὲ λυγᾶς ;
Εἶν' τὸ χέρι μου δεμένο
Ἄπ' τὰ μάγια τῆς Σωθιάς.

Ποσειδῶνα, οὔτε τρικράνια,

Ὅντε μπάλες τρανυχτές,
Νὰ σηκώνεις στὰ πελάγη
Σίφουνες καὶ τρικυμίες.

Πᾶν' νὰ τόξα γιὰ τ' ἀλάφια,
Κινηγῆτρα τῶν δασῶν,
Κι' εἶταν δὴλ' ἀλοίμονό μου
Παραμύθια τῶν καιρῶν.

Πᾶν' οἱ κόποι μου χαμένοι,
Λύγα βέργα, δὲ λυγᾶς,
Εἶν' τὸ χέρι μου δεμένο
Ἄπ' τὰ μάγια τῆς Σωθιάς.

Ἄθῆνα 1906

Σ. ΣΚΙΠΗΣ

ΤΟ ΓΛΩΣΣ. ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΠΡΙΓΚΗΠΟ

Φίλε Ταχυδρόμε,

Ἢταν ἤρθαμε στὴν Πόλιν τίς προάλλες μὲ τὸν Πάλλην, ἀνέβηκε κάποιος δημοσιογραφικὸς παρατηρητῆς στὸ βκπόρι νὰ παραμονέψῃ καὶ ν' ἀκούσῃ τί λογῆς γλώσσα μιλάμε. Μᾶς κρυφάκουσε σὰ μιλούσαμε μὲ τοὺς φίλους μᾶς, καὶ τὴν αὐριανὴ δημοσιεύτηκε σὲ μιὰ συναδελφῆ σας πῶς μιλούσαμε καθαρεύουσα. Δὲν εἶταν ἀνάγκη νὰ γίνῃ καὶ τόσος κόπος γιὰ νὰ βγῆλῃ τέτοια συμπεράσματα ὁ φίλος. Τὰ ἴδια μᾶς τσαμπουνίζουσι καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἅμα μᾶς ποῦνε καὶ τοὺς ποῦμε μιὰ καλημέρα. Μοῦ φαίνεται πῶς εἶναι ὁ λόγος πολὺ ἀπλός. Δὲν τὰ βλέπουμε γραμμένα τὰ λόγια μᾶς, καὶ δὲν ξαφνίζονται. Τὰ βρίσκουσι ἅπα...

*) Σημ. τοῦ Νουμά. Τὸ ἄρθρον τοῦ ὁ Ἑφταλιώτης ὑπέστειλε στὴν Πόλιν γιὰ νὰ τυπωθῇ στὸν «Ταχυδρόμον», μὰ οἱ φίλοι πού τὸ λάβανε κρίνανε πῶς δὲν τὴν ἀξίζει τέτια τιμὴ ὁ «Ταχυδρόμος», ὕστερ' ἀπὸ τὴ χωριὰτικὴ γλώσσα πού μεταχειρίστηκε μιλώντας γιὰ τὸ ταξίδι τοῦ Πάλλη καὶ τοῦ Ἑφταλιώτη στὴν Πόλιν, καὶ γι' αὐτὸ τὸ στείλανε τὸ ἄρθρον στὸ «Νουμά». Ὁ «Ταχυδρόμος» ἔκαμε καὶ τούτῃ τὴ χωριὰτικὰ, πού τὴ συνήθιζονε δὲ οἱ δημοσιογράφοι καμιά φερά καὶ δὴ στὴν Ἀθήνα. Δηλ. κάποιος συντάχτης τοῦ «Ταχυδρόμου» ἔβαλε, μὲ χίλια παρακάλια, στὸ χέρι τὸ λόγο τοῦ Ἑφταλιώτη, πού δημοσιεύσαμε καὶ μεῖς στὸ περασμένο φύλλον, καὶ ἀντὶ νὰ τὸν τυπώσῃ ἀλάκαιρο, καθὼς ὑποσκέθηκε, δημοσίευσεν τὸν «Ταχυδρόμον» σκόρπια κομμάτια τοῦ ἀπὸ δὴ καὶ ἀπὸ καὶ, σχλοχρητολογώντας πάνου σ' αὐτά. Κ' εἶσι ὁ ἀγαθὸς ὁ «Ταχυδρόμος» κοκορευτῆς πῶς γαντάκωσι τὸν Ἑφταλιώτη, ἐνὼ χαντακώθηκε ἡ ἀφεντιὰ του στὴ συνείδηση κάθε τίμου ἀνθρώπου.

ράλλαχτα σὰν τὰ δικὰ τους, σωστὰ ρωμαίικα. Σωστὰ ρωμαίικα μᾶς μίλησαν ὅσοι μᾶς ἀνοιξάν τὸ στόμα τους, τὴ μιὰ βδομάδα πού μείναμε στὴν Πρωτεύουσα. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ φίλος διαβάσει καὶ γράφει πάντα τὴν καθαρεύουσα, φαντάστηκε πῶς τὴ μιλάει κιόλας, λοιπὸν καθαρεύουσα μιλούσαμε κ' ἡμεῖς.

Εἶπα πῶς σωστὰ ρωμαίικα λαλοῦσαν ὅσοι μᾶς μίλησαν. Ὅχι ὅμως καὶ ὅσοι μίλησαν. Τούς ἔκαμα κ' ἐγὼ ἕνα περαμόνεμα μερικὸς Πολίτης, καὶ μάλιστα τοὺς μεγαλοουσάνους. Μ' ἔφερε ἡ τύχη στὸ πῶ ἀριστοκρατικὸ Ξενοδοχεῖο τῆς Πρίγκηπος. Δὲν εἶχα τὴν καλὴ τύχη νὰ γνωριστῶ μὲ τοὺς συγκατοικοὺς μου. Σὰ νὰ δεύλισα κιόλας. Ἔτσι, σὰ νὰ μοῦκοψε τὸ βήχα ἕνας ἀπὸ τοὺς πῶ ἐπίσημους πού βρέθηκαν ἐκεῖ πέρα, καὶ μὲ κοίταξε ἀπὸ μακριὰ μὲ πολὺ εἰρωνικὸ χαμόγελο Ὅμως σὰν κάθισα στὸ τραπέζι νὰ φάω ἢ σὰν ἐβγαίνα στὸν ἡλιακὸ ἢ στὴν αὐλὴ νὰ πάρω ἀγέρα, πῶς μπορούσα νὰ μὴν ἀκούω καὶ τὴν κουβέντα τους ; Τὴν ἀκούγα, καὶ μὲ τὸ παραπάνω. Τί τὰ θέτε, μήτε ρωμαίικα εἶτανε, μήτε καθαρευουσανίικα, μήτε καθάρια ἀττικὰ. Εἶτανε, μὲ τὸ συμπάθεο, εἶδος γαλλικὰ πατουᾶ. Καὶ μάλιστα πατουᾶ πού δὲ μιλιέται σὲ κανένα μέρος τῆς Γαλλίας. Μόνον ρωμαίικο στόμα μπορεῖ νὰ προσφέρῃ τὸ ἔθδιμο γράμμα τοῦ Γαλλικοῦ ἀλφάβητου μὲ τὸν ἦχο, ὄχι τοῦ τζίτσικα, αὐτὸς εἶναι καλός, — μὰ τῆς-μυίγας ὅταν τὴν τσακώσῃ κάτω ἀπὸ ἕνα καρφί. Ἀφίνω πιά τὴ γραμματικὴ τους. Δύσκολη ἡ γαλλικὴ ἢ γραμματικὴ, τί νὰ σοῦ κάμῃ ὁ μεγαλοουσάνος ὁ Ρωμιὸς πού δὲν πρόκοψε νὰ μάθῃ μήτε τὴ δικὴ του, πολεμώντας νὰ μάθῃ τὴν ἀρχαία γραμματικὴ του, σὰ νὰ λέμε, νὰ γίνῃ ἐλληνοστῆς !

Μιλώντας λοιπὸν οἱ μητέρες στὰ παιδιὰ τους, τὰ παιδιὰ στὶς μητέρες τους, οἱ Κυρίες ἀναματαζύτους, οἱ Κυρίες μὲ τοὺς Κύριους, ἔπαιρνε κ' ἔδινε τὸ Γαλλικὸ τὸ πατουᾶ τῆς Πόλης. Γέμισε ὁ κόσμος μυίγες κάτω ἀπὸ τὸ καρφί. Γέμισε καὶ γνήσιους γαλλικοὺς σολοικισμοὺς.

Μ' ἐπιασε βαθιὰ μελαχολία ν' ἀκούω τέτοια βάρβαρα λαλήματα νὰ βγαίνουν ἀπὸ ρωμαίικα στόματα, καὶ μάλιστα στόματα γυναικῆσια καὶ παιδικῆσια. Μοῦ φάνηκε πῶς τοῦ κακοῦ πολεμοῦμε γυρεύοντας νὰ φυλάζουμε τουλάχιστο τὴ γλώσσα μᾶς, ἀφοῦ τὴ φιλοτιμία μᾶς τὴ χάσαμε. Ἐπειτα συλλογίστηκα πῶς τί ἀνάγκη ν' ἀγωνιζοῦμαστε γιὰ ἐθνικὴ γλώσσα, ἀφοῦ ἐθνικὴ φιλοτιμία δὲν ἔχουμε.

Ἐφυγα ἀπὸ τὴν Πρίγκηπο μελαχολικὸς καὶ ἀ-

τῆς δούλας. Στὸ Μπ. γιὰ νὰ μὴν κόψῃ τὴ συνήθεια, γιὰ νὰ μὴν ἀκούσῃ ἀπὸ ξένους τίς πρωτοχρονιάτικες ἐφές, γιὰ νὰ τίς πρωτακούσῃ ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Ἀντρέα, τίς ἔξῃ τοῦ Χριστοῦ, προτοῦ φύγῃ, πῆγε καὶ βρῆκε τὴν Κατινούλα μὲ τὰ χαράματα στὴν ἀμέρῃ τῆς, προσέχοντας μήπως καὶ ἀπαντήσῃ κανέναν στὸ δρόμο, τὴν ἐφκῆθηκε ἀπὸ τότε τὴν πρωτοχρονιά καὶ τὴ φίλησε στὸ μέτωπο μ' ἕνα χᾶδι.

Τώρα τοῦ φαινότανε, ὅσο προχωροῦσε πρὸς τὸ Μπ., πῶς ἡ μέρα τοῦ σημερινοῦ ταξιδιοῦ του συνέχιζε τὴ μέρα ἐκείνη τοῦ φεθγοῦ, πῶς δὲν πέρασε μήνας καὶ πῶς θὰ τὴ χαιρετήσῃ τὸ βράδι ὅπως τὴν εἶχε τὸ πρῶτ' αἰνετήμην. Τί χαρὰ πού τοῦ γέμιζε τὰ στήθια ! Χειμῶνας, τὰ δέντρα χωρὶς φύλλα, μὲ τὸ μάβρο τους σκελετό, ξεγυμνωμένα τὰ βουμάνια, οἱ κάμποι ἐρημοὶ ἀπὸ κάθε μεριὰ, ἡ φύση ὀδυνηρὴ πέρα πέρα. Τίποτις ! Μῆτε τ' ἐβλεπε, καθησμένους στὴ γωνιά του τὴ ζηλεμένη, στὴ γωνιά τῆς Κατινούλας. Κουνοῦσε τὸ κεφάλι σὰν τὸ παιδί, καλημέριζε τὰ λιβάδια, τοὺς λόγγους, τίς κορφοῦλες, τὰ βουνά, ὡς καὶ τίς πολιτεῖες ἀπ' ὅπου διάβηκε τὸ τραῖνο. Ἄσπρη, ἄσπρη λεφτεριά ἐλαμπε στὰ μάτια του παντοῦθε, ἄσπρος λείπτερος ὁ ἀέρας, λείπτερη, ἄσπρη κ' ἡ ζωὴ. Τοῦ κακοῦ ! Στὸ καμαράκι ἐκεῖνο τὸ

φτωχὸ μᾶς ἐπαρχιακῆς κλινικῆς, στὸ νοῦμερο ἔξῃ, ἐκεῖ πού κουρασμένο καὶ ἀνήμπορο πονοῦσε τὸ πλάσμα τὸ φτωχό, ἐκεῖ πού τὸ λυλοῦδο τὸ γερίμο σήκωνε ἄκμα καὶ στὸ φύλλα του πρὸς τὸ φῶς, ἐκεῖ, καὶ στὸ Παρίσι καὶ στὸ ἐργαστήρι καὶ στὸν κόσμο, καὶ στὰ μαθήματα καὶ στὴ δουλειὰ του, καὶ στὴ στρατὰ καὶ στὸ σπίτι, ἐκεῖ πῆγαινε ἀκτᾶπαφτα ὁ νοῦς του, ἐκεῖ καθότανε ἡ ψυχὴ του παντοτινά. Ἐκεῖ, ἐκεῖ ἔβρισκε πάντα του καὶ τὴν Ὀλία. Ναι, τὴν Ὀλία. Πρέπει κανεῖς, γιὰ νὰ καταλάβῃ τὸν Ἀντρέα, πρέπει νὰ φανταστῇ μὲ τί δύναμη, μὲ τί ἀπίστευτὴ ὀρμὴ, μεγαλώνουσε τὸν ἄνθρωπον τὰ αἰσθήματα, μεγαλώνει νὰ πῆς κ' ἡ καρδιά του, ὅταν κανεῖς ζῆ τραπεζιγμένος στὸν ἑαφτό του, ὅταν ἡ ἀπόκρυψη ἀπομυστή μᾶς ὑπαρξῇ ὅλα τὰ πολλαπλασιάζει, πλάθει στὰ σπλάχνα μᾶς κόσμον δικό μᾶς, καινούριο, ζωντανό. Ἡ ἐσωτερικὴ του ἡ μοναξιά, οἱ τρόποι του, τὰ κινήματά του, ἡ φλόγωση ἀλήθεια ἢ παράξενη τοῦ ἠθικοῦ του εἶναι, καταντούσανε καὶ τοῦ παρασταίνανε τὰ πράματα μὲ θεωρίες πού τὸ μάτι μᾶς δὲν τίς ξέρει. Καὶ νὰ συλλογιστοῦμε ἀκόμη τί σημαίνουνε δέκα χρόνια γιὰ μᾶς, ἀλάκαιρα χρόνια. Κοντέβανε δώδεκα πού πέθανε ἡ Ὀλία. Ὅχι ! Γιὰ τὸν Ἀντρέα σὰ νὰ πέθανε χτῆς. Μῆτε. Πῶ σωστὰ, σὰ νὰ μὴν

πέθανε ποτέ τῆς, σὰ νὰ τὴν ἄφῃσε τὴν Ὀλία του, δὴ κ' ἕνας μῆνας, στὸ φτωχὸ τὸ καμαράκι ὅπου γύριζε τώρα. Συγκέντρωνε στὰ πάθια τῆς, στὴν ἀξέφωστα τῆς, στὸ μισέμο τῆς ἢ Κατινούλα τὰ πάθια, τὴν ἀξέφωστα, τὸ μιτεμό τῆς Ὀλίας καὶ τοῦ τὰ ξανάσταινε μὲ τρόπο πού θαξέουσε πῶς τὴν Ὀλία του, τὴν εἶχε. Ἡ Ὀλία τὴν ἀγαποῦσε τὴν Κατινούλα γιὰ τὴν Ὀλία μὲ τὴν Κατινούλα κουβέντιαζε ἢ Ἀντρέας. Τόσο ἔφτανε καὶ ὁ στερνὸς τῆς Ὀλίας ὁ ἀνασασμός, ἡ στερνὴ τῆς ἢ φουσηματιά, δὲ χάθηκε, δὲ σκορπίστηκε στοὺς ἀδιάφορους τοὺς ἀνέμους, φτερούγιαζε ἀπαλὴ καὶ μυρωδάτη, καὶ παλε τῆς δροσερῆ, στὰ χεῖλια τῆς Κατινούλας.

Δὲν ἔξερε ὁ Ἀντρέας ἢ δὲν τὸ μολογοῦσε στὸν ἑαφτό του, πῶς ὅταν ἐσμιγε μὲ τὸ λογισμό του τὴν Ὀλία καὶ τὴν Κατινούλα, δὲν τίς ἐσμιγε πιά μόνον ὁ λογισμὸς, τίς ἐσμιγε κ' ἡ ἀγάπη πού στὰ σωθικά του βλάσταινε ὀλενά. Δούλεθε μίσος του ἢ ἀγάπη καὶ τίς συνένωνε ἀκόμη πῶς τέλεια καὶ τίς δύο. Ἀπὸ τὴν ἀγάπη τους ἀναγάλλιαζε τὴν πρωτοχρονιά στὸν πηγαίμο ἀπὸ τὴν ἀγάπη του, περιεργοὶ ἀποξενοῦσε κάπως καὶ τὴν ἀξέφωστα, σὰ νὰ μὴν τὸ στοχαζότανε πιά πῶς πῆγαινε νὰ δῆ μὴν ἀξέφωστη, σὰ νὰ μὴ συλλογιότανε τίποτις ἄλλο παρὰ πῶς πᾶς